

Kirjamalli loomine LibreOffice Writer'iga

Käesoleva juhise koostamisel on kasutatud ja aluseks võetud eestikeelne LibreOffice 5.0

Juhul, kui LibreOffice ei ole eestikeelne saab seda muuta eestikeelseks järgnevalt:

Vali menüüst **Tools – Options... - Language Settings** (+ või topeltklõps) – **Languages – User interface:** vali **Estonian – OK – OK** ja taaskäivita LibreOffice.

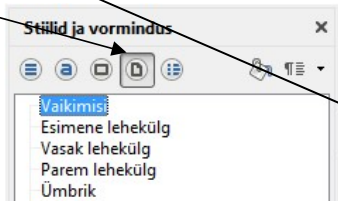
Juhendis on kasutatud järgmist tähistust:

Menüükäsud, valikute ja nuppude nimed paksus kirjas

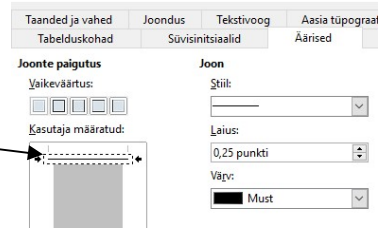
Kiirkäsud paksus kirjas ja kursiivis

Kommentaariid kursiivis

Suures osas langeb Writeriga malli loomine kokku sama tegevusega MS Wordi puhul, sest mõlemal juhul on aluseks kirjastandard EVS 882-1:2006 (standardi 2013. a uustöötamise muudatustega). Olulised erinevused on juhendis kommenteeritud (*kursiivis*).

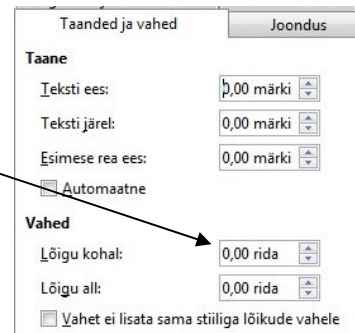
- 1 Käivita LibreOffice Writer (nt **Start** ➤ sisesta Libre ➤ **LibreOffice Writer**) ja vajuta Enter.
- 2 Salvesta dokument käsuga **Fail** ➤ **Salvesta kui...** *Ctrl+Shift+S*
  - 2.1 Vali failitüübiks [Save as type:] ODF tekstidokumendi mall (.ott)
  - 2.2 Vali mallile sobiv salvestuskoht. NB! *Erinevalt MS Wordist ei paku rakendus vaikimisi salvestuskohaks mitte mallide kataloogi, vaid arvuti kasutaja My Documents kataloogi.*
  - 2.3 Anna mallile nimi (nt kirjamall) ja klõpsa nupul **Save**.
- 3 Säti dokumendi struktuur erineva esilehega (*suurimad erinevused MS Wordiga võrreldes*):
  - 3.1 Kui ei ole näha külgriba akna paremas servas, siis kuva see keskel olevast nupust.
  - 3.2 Klõpsa nupul **Stiilid ja vormindus** või vajuta **F11**.
Avanenud aknas vali **Leheküljestiilid**.
  - 3.3 Paremklopsuga stiilil **Vaikimisi** ava kohtmenüü ja vali **Muuda**.
    - 3.3.1 Kaardil **Lehekülg** vali formaat **A4** ja veeriste mõõdud vastavalt standardile (vasak 3, parem 1,5, ülemine ja alumine 1,2 cm).
    - 3.3.2 Kaardil **Päis** märgista märkeruut Päis.
Klõpsa **Sobib**.
  - 3.4 Lisa lehe päisesse keskele (joondusega keskele) lk number: **Lisamine** ➤ **Väljad** ➤ **Leheküljenumber**
  - 3.5 Seejärel tee valik topeltklopsuga leheküljestiilil **Esimene lehekülg**. Paremklopsuga stiilil **Esimene lehekülg** ava kohtmenüü ja vali **Muuda**.
    - 3.5.1 Kaardil **Korraldaja** kontrolli, et järgmiseks stiiliks oleks **Vaikimisi**.
    - 3.5.2 Kaardil **Lehekülg** säti esilehe veeriste mõõdud vastavalt standardile (vt p 3.3.1).
    - 3.5.3 Kaardil **Päis** märgista päise märkeruut.
    - 3.5.4 Kaardil **Jalus** märgista jaluse märkeruut.
Klõpsa **Sobib**.
  - 3.6 Sule stiilide aken.
- 4 Sisesta leheküljele päisesse logo. Tavaliselt on see failina olemas ja siis tuleb anda käsud: **Lisamine** ➤ **Pilt**. Leia arvutist pilt ja klõpsa **Open**.
- 5 Sisesta jalusesse tekst kontaktandmetega kirjasuurusega 8. Tulpa paigutamiseks lisa hiireklõpsuga rõhtjoonlauale (*horisontaalne joonlaud paberi ülaseva kohal*) vasakpoolsed tabelduskohad. Vaikimisi varem seal olevad tabelduskohad tuleb eemaldada ära tõmbamisega lehe kohale.
  - 5.1 Joone lisamiseks jaluse kohale pane sisestuskursor jaluse esimesse ritta ja vali: **Vormindus** ➤ **Lõik** ➤ **Äärised va-**

li joonejämedus valikust **Joon Stiil** ning klõpsa kastis **Kasutaja määratud**, lõigu kujutise kohal.

- 6 Sisesta tekstialale kohahoidjad ja tekstid: **Lisamine** ➤ **Väljad** ➤ **Muud väljad** (*Ctrl+F2*) ja edasi kaardil **Funktsioonid** ➤ **Tüüp = Kohahoidja** ➤ **Vorming = Tekst** sisesta kohahoidja reale juhendav tekst. Kohahoidja lisab Enter klahvi vajutus või klõps nupul **Lisa**. Dialoogiakent pole vaja sulgeda. Võimalik on lisada dokumendimalli järjestikku nii **teksti** kui kohahoidjaid.
 Adressaat, **Teie**, Seosviit, Aadressi 1. rida, Aadressi 2. rida, **Meie**, Kuupäev, **nr**, Viit, Pealkiri, Pöördumine, Tekst, Lõputervitus, Allkirjastaja nimi, allkirjastaja ametikoht, Lisamärke, Adressaat või lisaadressaat.

- 7 Lisanud esmalt kõik tekstid ja väljad, saab seejärel Enter klahvi-
 ga jaotada nad ridadesse ja seejärel vormindada neile vahed.
 Vahe tegemiseks lõigu kohale vali: **Vormindus** ➤ **Lõik** ➤ **Taanded ja vahed** ➤ **Vahed** ➤ **Lõigu kohal**.

- 7.1 Adressaadi rea kohale säti selline vahe, et see jääks 4 cm kaugusele paberi ülaservast. Kaugust paberi ülaservast näed püstjoonlaual (1,2 cm veerist + 2,8 cm tekstialal).
 7.2 Säti lõikude kohale (ette) järgmised vahed:
 * Pealkiri ja allkirjastaja nimi - 5 reakõrgust
 * Pöördumine, lisade märke ja lisaadressaat - 2 reakõrgust
 * Tekst ja lõputervitus - 1 reakõrgust

- 8 Viitevälja jaoks paiguta 1.-3. ridadele hiireklõpsuga rõhtjoonlaual vasakpoolne tabelduskoht kaugusele 8,9 cm. Sõnade **Teie** ja **Meie** ette lisa **Tab** klahvi vajutusega tabeldus.

- 9 Pealkirja ja pöördumise jaoks säti rõhtjoonlaualt parempoolse serva taane nii, et teksti laius jääks pool tekstiala laiuusest (~8,3 cm). Selleks vali need kaks välja ja nihuta joonlaual parempoolne marker 8,3 cm kohale.

- 10 Koostaja andmete jaoks tee tekstikast, mis vorminda järgnevalt. Kustuta (kui on) tühjad read lehekülje lõpust. Kuva joonistusfunktsioonide nupuriba, vali sellelt **Tekstikast** ja joonista tekstikast vahetult jaluse kohale. Sisesta tekstikasti kohe koostaja nimi (nt oma nimi). Vorminda tekstikast järgnevalt (parem klõps kastil avab valiku):

- 10.1 Kast ilma jooneta: **Joon** ➤ **Stiil** ➤ **-puudub-**
 10.2 **Ankurdamine** ➤ **Lõigule**
 10.3 **Paigutus ja suurus...** ➤ **Paigutus** ➤ **Vertikaalne:** ➤ **Terve lehekülg**
 Toiming viib tekstikasti lehe ülaosasse – tõmba ta tagasi vasakusse alanurka.
 10.4 **Mähkimine** ➤ **Läbi objekti**.

- 11 Salvesta muudatused. **Ctrl+S**